

HADİSELER
KARŞISINDA
SON TELGRAF

ÖTEKİLERİ

NE YAPALIM?

«Akşam» refikimizin dik-katler sütunu muharriri: «Şo-förük, otobüs bi'teçliği gibi hizmetlerde daha terbiyeli insanlar kullanılmalıdır.» di-yor.

Peki, doğru amma, o vakit, şikâyet ettiği o bazı insanları nerede kullanacağız?

BASAMAKTA

GİDENLER

Pir gazete sayanı dikkat bir teklif yapıyor: Tramvay-ların basamağında giden-lerden ceza alınmamalıdır, diyor.

Doğrudur, basamakta gi-denlerden ceza alınmak de-ğil, bilet parası dahi eksik alınmalıdır. Arabalar gittik-ce azalır, tek kanepelerin kaldırılması düşünülürken, bu teklif pek te haksız görü-nmüyor.

ÇORAP

MESELESİ

Erkek çoraplarının fiatları-da iki misli artmış.. Bir za-manlar, kadın çoraplarının pahalılığında şikâyet ede-rek. Kadınlar, bu pahalılığın çaresini yine bir derceye kadar bulmuş, demektir. Ya-zın, çorapsız geziyorlar. Biz, çorapsız gezip, kılı bacakla-rımızı elâleme nasıl göstere-biliriz?..

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Şehir tiyatrosu komedi kısmında «Yalı uşağı» piye-sinden sonra, «dadi» piyesi başladı. Kuzum Allahakına, tiyatromuz, neden böyle mü-temadiyen modası geçmiş oyunlar veriyor?.. Ayol, şim-di yalı nerede ki, uşağı ol-sun?.. Eski büyük konaklar nerede ki «dadi» olsun?.. benim diyen babayegit hiz-metçi kullanamıyor?..

AHMET RAUF

Yılan
hikâyesiBelediye ve oduncular
odun piyasası için
ne diyorlar?

Belediye, halkın şikâyeti üzerine piyasadaki odun stokunu tetkik et-tirmiş ve işkelelerde mühim mik-darda odun bulunduğu neticesine varılmıştır. Belediye bunları şeh-rin stok odunları addetmiştir. Hal-buki oduncular belediyenin bu tet-kikâtına itiraz etmekte ve şunları söylemektedir:

«Odunlar İstanbul'a getiril-medi ki stok mevcut olsun. Ne-ka-dar odun varsa hep verilerinde bek-letiliyor. Satacak odun bulanı -vuruz ki fiatları ucuzlatalım. Tü-c-carlara müracaat ediyor, odun ist-iyoruz. Fakat, «odun yoktur» ce-vaabını alıyoruz.»

Bir odun tüccarı da su müta-le-aları ileri sürmektedir:

«Odunları nakledecek vasıta bulamıyoruz. Oduncular bizden az-ar azar odun alıyor, fiatları yük-seliyor ve satıyorlar. Sorulunca da-ne vahalım odun yok ki diyorlar.»

Belediye işkelelerde bekletilen odunları ilk vasıta ile İstanbul'a getirilmesine çalışacaktır. Odun-lar geldikten sonra da bir yılan hi-kâyesine dönen odun fiatlarının ucuzlatılması ümidi tahakkuk ede-bilecektir.

Belediye reis muavininin
dünkü teftişleri

Belediye reis muavinimizden B. Lütfi Aksoy dün öğleden sonra Be-yoğlu ve Eminönünde muhte-lif dükkân ve lokantalarda seyrü-sefer işlerini teftiş etmiştir. Bu teft-işlerde 1 lokanta pis bulunmuş ve hızlı giden bir söföre de yıldırım cezası kesilmiştir.

Şehrimiz bankalarında kış
mesaisi

Şehrimiz bankalarında ay başın-dan itibaren kış mesaisi tatbik o-lunacaktır.

Bu meyanda iş bankasının İst-anbul, Galata, Be-yoğlu üsbelele Beyazıt, Üsküdar, Kadıköy ajans-ları giseleri 1 teşrinisaniden itiba-her gün sabah saat 9.30 dan 16 va kadar müstemiren açık ola-caktır. Cumartesi günleri ise gi-seler 9.30 dan 11.30 a kadar açık olacaktır.

İstasyonlarda esva saatleri
değiştirildi

Devlet Demiryolları idaresi şehrimizde ve diğer yerlerdeki istasyonlarda demiryolu ambar-larının emtea ve esva kabul sa-atlerini değiştirmiştir. Ambar -lar kânunuevvelin sonuna kadar sabahları saat 7 den saat 18 e ka-dar açık kalacaktır. Yalnız, saat 12 den 13.30 a kadar yemek tatili yapılacaktır. Kânunusaniden iti-baren mayısa kadar ise ambar -lar sabahları saat 8 de açılır 1 sa-atlik öğle yemek tatilinden sonra akşamları saat 17 de kapanacaktır. Bu yeni şekil 24 teşrinisani -den itibaren muteber olacaktır.

150 Muallimin maaş zammı
halâ verilmemiş!

Vilâyetimiz ilk mektep mualim-lerinden 203 kişi terfi ettikleri hal-de el'an bunlardan ancak 58 inin terfi zamlarını alabildikleri an-lanmıştır.

Geriye kalan 150 muallimin bütçe darlığı yüzünden halâ ve-rilemeyen bu zamlarının tedive -sini teminen bir formül bulunmuş-tur. Terfi zamlarından bir kısmı vilâyetimiz bütçesindeki tasarruf-lardan ödenecektir. Geriye kalan-lar için ise, yeni yıl bütçesine tah-sisat konulacaktır.

150 Muallimin maaş zammı
halâ verilmemiş!

Vilâyetimiz ilk mektep mualim-lerinden 203 kişi terfi ettikleri hal-de el'an bunlardan ancak 58 inin terfi zamlarını alabildikleri an-lanmıştır.

Geriye kalan 150 muallimin bütçe darlığı yüzünden halâ ve-rilemeyen bu zamlarının tedive -sini teminen bir formül bulunmuş-tur. Terfi zamlarından bir kısmı vilâyetimiz bütçesindeki tasarruf-lardan ödenecektir. Geriye kalan-lar için ise, yeni yıl bütçesine tah-sisat konulacaktır.

150 Muallimin maaş zammı
halâ verilmemiş!

Vilâyetimiz ilk mektep mualim-lerinden 203 kişi terfi ettikleri hal-de el'an bunlardan ancak 58 inin terfi zamlarını alabildikleri an-lanmıştır.

Geriye kalan 150 muallimin bütçe darlığı yüzünden halâ ve-rilemeyen bu zamlarının tedive -sini teminen bir formül bulunmuş-tur. Terfi zamlarından bir kısmı vilâyetimiz bütçesindeki tasarruf-lardan ödenecektir. Geriye kalan-lar için ise, yeni yıl bütçesine tah-sisat konulacaktır.

150 Muallimin maaş zammı
halâ verilmemiş!

Vilâyetimiz ilk mektep mualim-lerinden 203 kişi terfi ettikleri hal-de el'an bunlardan ancak 58 inin terfi zamlarını alabildikleri an-lanmıştır.

HALK
Filezofu

Kafalarını ezmek lâzım

«İkdam» refikimizin teklifi üze-rine, hudutlarda vatan bekliyen kahraman askerlerimize kışlık he-diye verilmesi için, parti, halke-leri, vatandaşlar çalışmaya başladı. Hediye olarak tesbit edilen esya, evvelce de yazdığımız gibi, yün eldiven, yün çorap, yün çektiir.

Türk askerine, öndümüzdeki kış mevsimi için, çok candan ve çok kıymetli bir hediye yerine ge-cek olan bu küçük esya, ne ha-zindir ki, bir takım soysuz muh-tekirlerin hafıza ve kafasında, der-hal, korkunc ihtikâr yılanının u-yanmasına sebep ve vesile olmuş-tur.

Birçok vatandaşlar hediye ala-caktır; ve hediye için esya da tip-lendirildiğine göre, oldukça mü-him bir miktar yüne ihtiyaç var, demektir. Yani, yün ipilik satış-ı artacak, yün ipilik cilelerine karşı, her zamandan fazla bir talep vu-ku bulacaktır.

Mevzuun, bu cephesine dair ya-pılan nesriyat ve söylenen söz-lerden anlıyoruz ki, bir kısım soy-suz vicdansızlar, ihtikârî kendileri için meslek ve san'at haline geti-rmiş bazı madrabazlar, ipilik cile-lerinin yün gramajından çalacak, miktarını azaltacak kadar baya-ğılığı, âd'lige, aşağılığa düşmüş-leştir.

Bu gibilerin düşünce mihrakın-da yalnız kendi şahsî menfaatleri-ne yer vardır. Onların başka hiç bir dava ile alakası yoktur.

Böyle düşünen kafaları, bir ya-lan başı gibi ezmek elcevac vacip olur.

REŞAT FEYZİ

15 kayıyık genç yetiştirilecek

Beden terbiyesi genel direktör-lüğü Erzurum'da bir «kayıkçılık kursu» açmağı kararlaştırmıştır. Bu kursa şehrimizden ve diğer se-hirlerden 20 - 30 yaşları arasında 15 genç alınacaktır.

Kış sporlarına hevesli olmaları icabeden ve lise, orta mektep me-zunu bulunmaları tercih sebebi o-lan bu gençlere kurs zamanlarında ayda 75 esr lira ücret verilecektir. Talip olanlar 15 teşrinisanide ka-dar mezkûr gene idarektörlüğe mü-racaat edebilirler.

KÜÇÜK HABERLER

★ Pangaltıda tavukçu Yordana alt 125 numaralı evden dün yangın çı-kmış, bu evle beraber yanındaki Bayan Vidaya alt ev ve bu evlerin altındaki kunduracı, tütünçü ve terzi dükkân -ları yanmıştır. Yangının kurumları tutuşmasından çıktığı zannedilmekte-dir.

★ Son günlerde çok balık tutulmuş-tur. Ve hepsi satılmamıştır. Bu sebepten balıkçılar ellerindeki balıkları sa-tılması için iki gün balık tutmama-ğı karar vermişlerdir.

★ Mahkemeye verilen zengin dilen-cilerden 101 yaşındaki Marika, asıl adı ile Cingene Servet tıbbi adlı raporla bunaklığı sabit olduğundan berap-etmiştir. Üzerinde çıkan 1631 lira, 30 para kendisine verilmiş, bir vasi tayin 12 inel hukuk mahkemesine yazılmış-tır. Servet Darülaceze'ye gönderilmiş-tir.

★ Almanyanın ve merkez Avru -panın pamuk Kralı add edilen Saffer isiminde bir zat şehrimize gelmiştir. Buradan da İrana gidecektir.

★ Ticaret Vekâleti, İtalyandan ala -cağız tahsil edildiğinden bu menle-kete yumurta ihracına müsaade etmiş-tir.

★ Muharrir ve hariciye memurla -rından Nüzhet Haşim Sinaoğlu kısa bir hastalığı müteakip vefat etmiştir.

★ Askerî liseler arasındaki atletizm şampiyona maçları neticelenmiştir. De-niz lisesi askerî liseler şampiyonu ol-muştur.

Dedi. Reis.

— Biliyorum.

Der gibi kaşlarını cattı, maz -nuna vakur bir sesle hitap etti:

— Hatıralarınız burada bitti! Fak-kat, cinayet ve cürmü tasvir eden bir tarafı yok.

Ve.. sordu:

— Müdafanız bu kadar mı?

Katil dalgın ve tamamilen ken -dinden geçmiş bir halde hâkimin yüzüne bakiyordu. Sorguya cevap vermedi. Reis tekrar etti:

— Müdafanız bu kadar mı?

Yine cevap yoktu. Katil uzun uzun bakiyordu. Jandarma arka -sından dürttü:

— Hişt, sana söylüyor.. Dinlese-ne!

Dedi. Ve hâkim daha tok, daha yüksek bir sesle cümleyi tekrâr -ladı:

— Müdafanız bitti mi?

Maznun o zaman silkindi, dik dik hâkimlere, salondakilere, etrafına bakındı. Yerinden kalktı:

— Hayır..

Diye acı acı bağırdı. Sesi titri-yordu. Kendisi titriyordu, elleri titriyordu.

— Daha var!

İki bayram
hazırlığıDünden itibaren çarşı-larda bayram hazırlığı
arttı

Şehrimizde bayram hazırlığı art-mıştır. Bu yıl Cumhuriyet Bayra-mı ile seker bayramı hemen hemen bir araya geldiğinden hazırlık daha hummalı ve hararetlidir. Her ka-zada taklar kurulmakta, elektrik tezyinatı yapılmaktadır.

Memurlara maaş tevziyatına ev-velki gündün itibaren başlanıl -ması çarşılarda alış verisi arttır -mıştır. Bilhassa dün öğleden sonra kapalı çarşı, Mahmutpaşa, Galata ve Be-yoğlu gibi yerlerde çarşılar, sokaklar, mağazalar çok kalabalık olmuştur. En ziyade palto, elbise ve gömlek gibi giyecek esvası fazla satılmaktadır. Fakat fiatlar geçen yıla nazaran yüzde 25 - 50 yük-sektir.

Düğer taraftan kimsesiz çocuk -larla fakir, muhtaç aileleri bu iki bayramın sevincinden mahrum bırakmamak üzere Kızılay, Topka-pı fikarperver kurumu ve muhtelif ilk mektepler himaye heyet-leri tarafından yarından itibaren elbise, erzak gibi seyler tevzi olu-nacaktır.

Seker bayramı
cuma günü

Birincitesinin yirmi sekizinci pazartesi günü Ramazanı şerifin yirmi altısına müsadif olmakla ak-samı (sahı gecesi) Leyle-i kadir, i-kincesinin birinci cuma günü bayram olduğu ilân olunur.

İstanbul Müftüsü:
Fehmi Ökener
BAYRAM NAMAZI
S. D.
Zevali: 7 7

SADAKATİ FITİR

En iyi iyi son
K. K. K.
Buğdaydan : 23 20 17
Arpandan : 40 34 27
Üzümden : 117 100 84

POLİS
VE
MAHKEMELERSuç üstüne suç
işliyen çifte
mahkûm!

Cumhuriyet gazetesi makine se-fi Alman tebaasından M. Blümeri öldürmek kasdile varalamaktan suçlu Vanlı Mehmedin evvelki gün ağır cezada 8 yıl hapse mahkûm e-dildiğini ve azılı şerhin bu kararı işitir işitmez mahkemeye heyetini tahkir ettiğini dün haber vermiş-tik.

Banlı Mehmet bu yeni cürmün-den dolayı aslıye 3 üncü cezaya verilmiştir. Ve dün mezkûr mah-kemece bir buçuk ay hapse mah-kûm olmuştur.

Bu çifte mahkûmiyetli şeririn evvelce de M. Blümerin avukatına hakâretten bir buçuk aylık bir mahbusiyet kararı daha bulun-duğu anlaşılmıştır.

Bir gaz muhtekiri mahkûm
oldu

Avancık tüccarlarından Rasim gaz ihtikârından tevkiif edilip 2 yıl sürgün ve 500 lira para cezasına mahkûm olmuştur.

★ Ticaret Vekâleti şehrimizdeki fiat mürakabe komisyonunun emrinde 20 kişiden mürekkep bir teftiş kadrosu vü-cude getirmeye karar vermiştir. Bu müfettişler komisyon kararlarını tat-bik edilip edilmediğini teftiş edecek-lerdir.

Dedi. Ve.. ilâve etti:

— Onu öldürüşüm var!

Ve.. hıızla, heyecanlı, boğazı yı-tan, parçlayan bir sesle devam etti:

— İşte cinayet bundan sonra ol-du. Onu dişlerle parça parça ben ettim. Ben didikledim. Ben kanını içtim! Katil benim. Anla-tacağım, hepsini söyleyeceğim!

— Bu kısmı da yazdınız mı?

Katil cevap verdi:

— Hapishanede yazayım.. dedim. Çalıştım. Fakat, yazamadım. So -nunu getiremedim. Onu ben anla-tacağım. Nasıl ve.. niçin öldür -düm?.. Bunu kendim söyleyece-ğim!

Reis:

— Başlayınız..

Dedi. Karşı taraf avukatı he -men söz istedi ve.. hâkimin:

— Evet..

— Hayır..

Demesini beklemeden söyle -miye başladı:

— Reis bevefendi. Hâdise ta -mamile anlaşılmıştır!

Ve.. devam ediyordu:

(Devamı var)

DÖNMIYEN FILO

Büyük Tarihi Tefrika

No. 25

Yazan: RAHMİ YAĞIZ

Bizi nereye götürüyorsunuz?

Artık batmak üzere bulund -ğumuz siralardaydık. Siz, etrafı -mızda durmadan daire çeviriyor, avını ele geçirmiş bir şahinin cul-lanma dakikasını kestiren bir tarz-la daireleri saraltmaya uğraşıyo-rdunuz.

Bu aralık preskoptan bakan i-kinçimiz kapiten Haley sevinçle müjdelere gibi haykırdı:

— Bu bir Türk destroyeri.. Al-man gemisi eğıll.

Bu, hepimizin gemimizle be -raber gömülme ve esir olma -mak için verdiği kararı değiştirdi. Tıpkı bir idam mahkûmunun af kararı rldığı zamanki sevincine benzer bir meseretle:

— Horra, horral.

Diye bağırıştık. Birbirimizi ku-cakladık ve işte ondan sonra su-yun üzerine çıkıp teslim olmak kararını verdik. Kararımızı tat-bik mevkine koyarken de cep -haneliğe taktığımız bir fitilli ateş-lemeyi unutmadık.

Rıza kaptan:

— Bunu niçin yaptınız?

Diye bir sual saptırmı. O da askerdi ve her deniz askerinin bil-diği gibi kendisi de çaresiz kala-rak düşman eline düşmesi, esir olması anında gemisini, silâhını düşmana teslim etmemek için aynî hareket tarzını ihtiyar ederdi.

Konusma devam etti:

— Geminizin ismi ne idi?

— A. E. 3.

— Kaç tonluktu?

— Yedi yüz yirmi tonilâtuluk bir sifine idi.

— İsiminiz nedir kapiten?

— Kapiten Enderson. İkincimi-zin de ismi kapiten Haleydir.

Sıra Rıza kaptana gelmişti. Türk süvarisi muhatapları da hayrete düşüren bir tarzda izah etti:

— Ben de sizin peşinize nasıl düştüğümü anlatayım: Dün, takip ve arama hizmetinden dönmüş-tük. Üssümüzde gelince Erdek açıklarında bir tabelbahirin göröl -düğü bahçeçiler tarafından liman kumandanlığına haber verilmiş, bize de liman reisiğişini bunu ihbar ediyordu.

Yorgunluğa aldırılmadık. Hemen harekete geçtik. 10 saatlik fasılasız bir koloçandan sonra sizinle kar-şılaştık.. Geminizin hacmini me-rek etmiyoruz musunuz kapiten Enderson?

— Kaç tonluktu kapiten?

— Tam 77 tonluk Fransız tipi ve beybı sınıfı muhriplerden..

— Yani bizim onda bizim ka-dar hacimde..

— Evet.. Bütün silâhımız da 45 milimetrelilik bir toptan ibarettir.

Enderson bu izahla kıpırmı-zı kesilmisti. Başını yere eğdi..

Hicapla mırıldandı:

— İngiliz talim heyetinin ver-diği derslerden hakkıkle istifade ettiğiz bir hâdisede görülen ha-kikatlerdendir. Şunu da söylemek isterim ki kapiten, bizim mater -

— Filtre, Zekât olarak hava kuru -muna vereceğimiz para bütün yıl har-cadıklarımızın en yerinde olanıdır.

— Aman, Streza ruhu kaybol-masın, aman, üç büyük devlet ittifakı düşmesin.. sözleri diplo-matların ağzından düşmez ol -muştur. Fakat Habsistan meselesi nihayet ihtilâfları meydana çıkar-dı ve her tarafın hassas noktala-rını gösterdi, Laval de İtalyaya karşı ileri gidişini hiç iste -miyordu. Hem o zamanki İngile-reyi kırmamak, hem de Fransa için «Lâtin hemşire» olan İtalya-yı memnun etmek. Laval bunun için siyasi meharretini tamamille gösterdi. Fakat İtalyayı ne dere-ceye kadar tatmin edebildi, alel-husus sonradan İtalyadan Fran-saya nasıl bir dostluk eseri göste-rildi?.. Buraları meçhuldür.

Şimdiki hâdisat nasıl bir hat-tı hareket tutulduğuna az çok an-latıyor: Vişideki Fransa mağlûbi-yeti sebeplerini bulduğuna kâh açıkça, kâh dolaysile söylemekte-dir: 921 denberi almış yürümüş o-lan edebiyat var. O zamandanberi tatbik edilmiş maarif usulleri var. 936 da işbaşına gelmiş Blum ve arkadaşlarının hükümeti var. Da-ladenin radikal sosyalistleri, İn-giltereye taraftarlığıle tanınmış Mandel vardır. Hep harbe bunlar sebep olmuş, mağlûbiyetten de bunlar me'sul tutulmaktadır. Vişi Fransası 150 senelik inkılâp esas-larını bırakmış, şimdi bu hükûme-tin bazı erkânı galip ile anlaşmak ümidile bir yol tutturmuş gidi -yor. Buna da «Vişi ruhu» dense gerek.

— Size söz veriyorum. Alman-lara teslim etmiyeceğim. Sizi esir eden benim. Yani bir Türk süva-risi. Geminizde bir de Alman za-bit-i var. Fakat onun yanınıza ge-lmesini dahi şimdi menedeceğim. Müstehrik olun kapiten..

— Ya zorla almak isterlerse?

Rıza kaptan başını salladı:

— Bir Türk denizcisinin sözü -nî hayatta oldukça çok mukaddes tutacağına, yaşadıkça vâdini ye-rine getireceğini emin olunuz..

ÜRK., Çanakkalede siper başında

Mesrutiyetten Mondros müharekesine kadar PERDE ARKASINDA OYNAYANLAR?

Yazan: İskender F. SERTELLİ

No. 13

Memlekette herkes (adil ve ihsan) cı olmuştur. Bir merkez memuru bile, şaka olarak :- Efendim bir mücrim yakaladık. Yemeğini Tokatlıyandan mı getirtelim? - diye soruyordu.

Gibi, izetti nefsimizi rencide eden sesler yükselmeye başlamıştı. İç düşmanlarımız da, dış düşmanlarımız kadar, hatta onlardan çok daha kuvvetli ve açık gözdü. Ekaliteler daima Türklerin aleyhine tahrik edilerek, bir vandan da kendilerine muhtelif memba-lardan «kardeşlik, vatandaşlık» duyguları aşılanır, onların da hükümet işlerinde yer almalarına çalışılır.

Kâmil ve Sait paşalar - bilhassa Kâmil paşa - bu siyasete çok taraftardı. Halbuki, Talât ve Cemal paşalar, bu hususta daha gövne-rünüyorlar ve bunu bir milliyet meselesi haline sokarak :-

— Ekaliteleri hükümet deva-irinden yavaş yavaş uzaklaştıra-lım.. diyorlardı.

İyi amma, beraber çalıştıkları kabine azaları arasında daima bir hristiyan nazır bulundurmaya ne-den lüzüm görüyorlardı?

Posta ve telgraf nezaretine Os-kan, ziraat ve orman nezaretine Mavrokorato efendilerin getiril-mesindeki «hikmeti hükümet» ne-cabuk unutuluyorlardı?

Dahilde hercü merc başlanmıştır

(İttihat ve Terakki) merkezi u-mumisi telâş ve hevecan içinde sa-ğa sola koşuyor, önüne gelene baş-vuruyor. Her işte ve her yerde müthiş bir hercümere başlanmıştır. Yapılan işlerde, ilân edilen kanun ve nizamlarda selâmet ve itirât yoktur. Bugün verilen bir karar, er-tesi gün verilen bir başka kararla bozuluyor. Merkezde böyle oldu-ğu gibi, vilâyetlerin idaresi de altis tolmuştur. Dahiliye nezareti, vali-lerin müraaalarını uzun müd-det cevapsız bırakıyor ve şikâyet mevzuu olan işleri sadece ait ol-duğu dairelere havale etmekle ik-tifa ediyordu.

Bahâli koridorlarında dolaşan «eshabı mesalih» bile, dahiliye na-zırının iyi bir «havaletci» olduğu-nu alenen söylemekten çekinmi-yordu.

İttihat ve Terakki hükümetle-rinin bir kusuru da kulafları ha-rice vermemesiydi. Meselâ, Dah-i-liye nazırının kapısının önünden geçen bu alaylı muhaverelerden, içeride oturan nazırın haberi bile yoktu.

Bir gün garip bir tesadüf eseri olarak, fırka reisi Talât Bey, da-hiliye nazırını ziyarete gittiği za-man, nazırın kapısının önünde böyle bir konuşmaya şahit olmuştur.

İttihat ve Terakkinin bunları duvacak memurları mı yoktu?

Talât Bey derhal polis müdü-rünü gördü. Bahâli koridorunda duyduklarını anlatarak :-

— Bu ne rezalet?.. Bu ne cür'et?.. Diye bağırdı. Polis müdürünün, o zaman, Talât Bey'e su cevabı ver-diğini duymuştuk:

«— Ne yapalım, Beyim? Memur-larımız her şeyi duvuyorlar. Fa-kat, alâkadır zevata bunları bil-mi-dirdiğimiz zaman (bize hep menfi şeylerden bahsediyorunuz!) di-iyorlar ve beni tekdîr ediyorlar. Müsbet hâdiseler esasen hükümet için endişeyi mucip değildir, ar-

zında sebep ve mana yoktur. Po-lisin vazifesi menfi cephelerde ol-lup bitenleri duymak ve bildir-mektir. Bu gibi menfi propagan-dalar, halkı daima zehirlemekte-dir.»

Halbuki, Hakkı paşanın emrile,

Kâmil ve Sait paşalar - bilhassa Kâmil paşa - bu siyasete çok taraftardı. Halbuki, Talât ve Cemal paşalar, bu hususta daha gövne-rünüyorlar ve bunu bir milliyet meselesi haline sokarak :-

— Ekaliteleri hükümet deva-irinden yavaş yavaş uzaklaştıra-lım.. diyorlardı.

İyi amma, beraber çalıştıkları kabine azaları arasında daima bir hristiyan nazır bulundurmaya ne-den lüzüm görüyorlardı?

Posta ve telgraf nezaretine Os-kan, ziraat ve orman nezaretine Mavrokorato efendilerin getiril-mesindeki «hikmeti hükümet» ne-cabuk unutuluyorlardı?

Tefrikamıza ait eski resimlerden:
Dahiliye Nazırı Halil Bey

zabıta memurlarımız bile (adil ve ihsan) cı olmuştuk. O zamanki bir merkez memuru bu vaziyeti şöyle karikatürize ettiği için, ga-liba azledilmisti. Polis müdürü Balatta bir cinayet dolavisiyle merkez memurundan izahat istiyordu. Merkez memuru su cevabı veriyor:

«— Müsterih olunuz, beyefendi!

Katili hümetle yakaladık.. Bir lâstikli arabaya bindirerek kara-kola getirdik. İfadesini almadan, karnı aç olup olmadığını sorduk. Üç gündür sıcak yemek yemediğini öğrenince, derhal kendisine Tokatlıyandan yemek getirttik. Kahvesini, viskisini, sigarasını ver-dik. Her türlü istirahatini temin ettikten sonra, katile: — Affeders-niz efendim, sizi rahatsız etmek haddimiz değil amma, şu adam -cağzı niçin öldürdüğünüzü sor -mamıza müsaade eder misiniz? Dedik.. İlah»

Polis müdürü, Talât beye bu hikâyesini anlattıktan sonra, aradan uzun zaman geçmeden, sivil polis teşkilâtı faaliyetçe gemiş, merkez memurlukları kendilerine verilen hukuki ve idari salâhiyetleri es-kisine nisbetle biraz daha şiddetlice istimalde başlamışlardı.

Hasılı Hakkı paşanın mesuliyeti çok büyüktü. Memleketin her köşesinde kanunî bütün icraat dur-muştu. Her iş keyfi ve şahsî bir manivela iradesine tâbi olarak tedvir ediliyordu.

(Devamı var)

hukuki ve idari salâhiyetleri es-
kisine nisbetle biraz daha siddet-
lice istimala başlamışlardı.

Hasılı Hakkı paşanın mesuliyeti
çok büyüktü. Memleketin her kö-
şesinde kanunî bütün icraat dur-
muştu. Her iş keyfî ve şahsî bir
manivelâ iradesine tâbî olarak
tedvir ediliyordu.

(Devamı var)

MERAKLI SEYLER

Brezilyanın son imparatoru

Brezilyanın son hükümdarı 2 in-ci Don Pedro'dur. Bu zat çok â-lim, çok cömert, hayır sever ve demokrat bir adamdır. 1900 sene-sinde San - Remo'da öldü.

Venus heykeli

Parisin Luvr müzesindeki meşhur venus heykelini bulan ve Fransa hükümetine haber veren Dümon Dürvil adlı maruf bir gemicidir.

Sakız adasına uğradığı sırada, bir köylünün, tarlasını sürerken bir heykel bulduğunu işitince gi-dip görmüş ve derhal Fransanın İstanbul sefirine haber vermiştir.

Sefir, hususî bir gemi gönder-miş heykeli, ufak bir para muka-bilinde köylünün elinden almış -tır.

Venus heykeli, Luvr müzesinin en kıymetli eserlerindendir.

Tanca limanı

Tanca; Atlântik ve Akdenizi bir-leştiren boğazı kontrol eden men-geninin bir parçasıdır. Cebelüt -tarıkın 55 kilometre mesafesinde güzel bir limanı vardır. Nüfusu 60.000 kadardır.

18 ilkkânun 1923 itilâfnamesi ile beynelmîl bir liman ilân olun-muştur.

Gümüş madenleri

Dünyanın en zengin gümüş ma-denleri, cenubi Amerikada Bo -livya'dadır. 16 inci yüz yıldan sim-diye kadar 43 milyar frank değe-rinde gümüş çıkarılmıştır.

Üsküdar hukuk hakimliğinden:

Kadıköyünde İkbaliye mahallesinde ve İkbaliye sokağında 12 No. lu evde oturan Refika tarafından kocası aynı hanede sakin Halil aleyhine açılan bo-şanma davasında müddealehy ilân en valî tebligata rağmen mahkemeye gel-medinden müddei vekili avukat Ah-met Sükrünün talebile giyaben tah-kikat 22/11/940 cuma günü saat 10 a talik edilmekle yevm ve saati mezkûrda yine gelmediği takdirde giyabında tahkika-ta devamlı evrak teklif ve icabeden kararın verilceğine dair yazılan gı-yap kararı mahkemé divanhanesine asıldığı gibi keyfiyet teblig makamına kaım olmak üzere ayrıca gazete ile de ilân olunur. 940/206

ZAYI — 1931 yılında İstanbul Erkek lisesinden almış olduğum lise diploma-mı kaybettim. Yenisini çıkaracağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Cahit Cemil Cem

Askerlik İşleri

Yüksek ehliyatnameli kısa hizmetliler

1 — Yüksek ehliyatnameli kısa hiz-metliler 1 ikinciteşrin 940 da yedek subay okulunda bulunmak üzere sevk edileceklerinden gubemize müracaat et-meleri.

2 — Er olarak askere sevkedilip hiz-meti fiiliyelerini yaptıktan sonra tah-sillerini lise ve daha yüksek dereceye çıkaranlardan arzu edenler de bu dev-reye iştirak ettirilecektir. Lise ve daha yüksek derecede tahsillerini gösterir ve-saikile birlikte hemen gubeye mür-aatları.

3 — Bu gibi kısa hizmetlilerden di-yarı aherde bulunanlar bulundukları mahallin askerlik şubelerine müracaat-ları.

Avrupada tahsilde bulunan 336 doğumlular

Fatih askerlik dairesinden: 336 doğumlu ve bu doğumlularla mu-amele gören ve halen Avrupada tah-silde bulundukları halde henüz tahsil vesikası göndermemiş olanların velie-rinin askerlik şubelerine birinciteşrin 940 nihayetine kadar müracaatları ilân olunur.

hemen her asırda değişmiştir. Yine eski zamanlarda akçe de kese ve filori altın ki Fatih zama-nında kırk akçe idi.

Tarihlerimizin beyanına göre evvelleri kese denildi mi otuz bin akçe ve yahut on bin altın anla-shırdı.

Fatih asrı ile Beyazıdî sanî as-rında keselerin gümüşü otuz ve altın on binerlik idi.

Daha sonraları Trablus, Tunus ve Cezair darphanelerinde darbolunmuş Sultanî altın keselerinin her biri bin adetlik olduğu gibi (H. 944) tarihlerinde yirmi bin, (H. 1070) senelerinde kırk bin ve (H. 1100) den sonraki senelerde elli bin akçe bir kese itibar olun-muştur.

Son senelerde İstanbul kesesi, ke-sei rumî, ke-sei divanî ve Yavuz Sultan Selimin Mısıri fethi'nden sonra da ke-sei mısıri diye isimler verilmiştir.

Velhasıl keselerin miktarı hal ve zamana ve nüfuzun revacına göre değişmiş ve en sonra beş yüz kurushta kalmıştır. Yakın zaman-larda maliye hesabımızda mua-

ÇAPA MARKA

Sihhat, Kuvvet ve neş'e kaynağıdır
Beşiktaş: ÇAPAMARKA Tarihi tesis : 1915

Şirketi Hayriyeden

Cumhuriyet bayramı münasebetile 29/10/940 Salı günü mevcut seferlere ilâveten:

1 — Gece yarısından sonra saat 2.30 da Köprüden bir vapur hareketle Üsküdar, Kuzguncuk ve Beylerbeyi is-kelelerine uğrayarak Çengelköyüne gidecektir.

2 — Gece yarısından sonra saat 2 de Üsküdar'dan Sir-keciye ve saat 2.30 da da Sirkeci'den Üsküdar'a araba vapuru sefer yapacaktır.

İnhisarlar U. Müdürlüğünden:

I — Yeniden tanzim ve tadil olunan müfredat listesi mucibince 178 kalem ecza-yı tıbbiye açık eksiltme usulile satın alınacaktır.

II — Muhammed bedeli «2002» lira muvakkat teminatı «150,15» liradır.

III — Eksiltme 31/X/940 perşembe günü saat 14 de Kabataşta levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

IV — Liste sözü geçen şubeden parasız alınabilir.

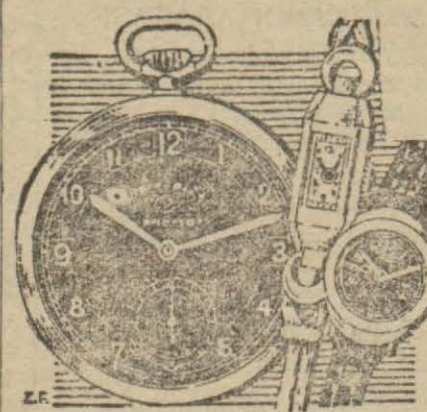
V — İsteklilerin eksiltme için tayin olunan gün ve saatte yüzde 7,5 güvenme paraları ile birlikte mezkûr komisyona müracaatları. «9862»

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme U. İdaresi İlanları

Muhammed bedeli (1500) lira olan bir adet cereyanı mütenavip elektrik dinamosu (6/11/1940) çarşamba günü saat (10,45) onu kırk beşte Haydarpaşa-da Gar binası dahilindeki komisyon tarafından açık eksiltme usulile satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin (112) lira (50) kuruluş muvakkat teminat ve kanunun tayin ettiği vesaikle birlikte eksiltme günü saatine kadar komisyona müracaatları lazımdır.

Bu işe ait şartnâmeler komisyondan parasız olarak dağıtılmaktadır. (9906)

92 senedenberi bütün dünyaca tanınmış
ELECTION

Kronometreleri metin, hassas ve garantilidir. Yeni zarif modelleri: Bahçekapı Üç Kardeşler, Karaköy Köprü Cad. Panciris, Beyoğlu Foto Süreyya karşı Burhan Rubi mağazalarında satılır. Fiatlar mak-tudur.

Toptan siparişler için müracaat yeri **H.R. Kori Yeni gün 1331 İzmir**

Sahip ve neşriyatı idare eden Başmuharriri
ETEM İZZET BENİCE
Basıldığıyer: SON TELGRAF Matbaası

GRİPİN

Baş, Diş, Nezle, Grip, Romatizma, Nevralji, Kırıklık ve bütün ağrılarınızı derhal keser

İcabında günde üç kase alınabilir. Takliflerinden sakınınz. Her yerde pullu kutuları ısrarla isteviniz.

Kadıköy Vakıflar Direktörlüğü İlanları

Muhammed kıymetli
L. K.
4619 60

Kadıköyünde İbrahimağa mahallesinde Alibaba sokağında 1/3 sayılı bir kâğır diğeri ahşap iki ev ve 5 sayılı kâğır iki ahır ve müstemilâti ile derununda kuyusu bulunan altı dönüm arazi bedelinin birinci taksiti peşin ve mütebakisi dört senede dört müsavi taksitte verilmek ve bedeli tamamen ödeninceye kadar vakıf lehine birinci derecede ve sırada ipotek gösterilmek kaydı ile açık arttırmaya çıkarılmıştır. İhalesi 4/11/940 pazartesi saat 14 de ıera edi-leceğinden isteklilerin yüzde 7,5 teminatlarla müdürlük akarat kalemine müracaatları. (9943)

HAKKI KATRAN Öksürük Pastili

KENDİN BİRİKTİR

1940 İKRAMİYELERİ :

T.İŞ. BANKASI

1940 Küçük
Cari Hesaplar
İKRAMİYE PLANI

1 adet 2000 liralık = 2000.— lira
3 » 1000 » = 3000.—
6 » 500 » = 3000.—
12 » 250 » = 3000.—
40 » 100 » = 4000.—
75 » 50 » = 3750.—
210 » 25 » = 5250.—
Kesideler: 1 şubat, 1 mayıs, 1 ağustos, 1 ikinciteşrin tarih-lerinde yapılır.

RADYO

18.00 Program, 18.03 Müzik: Radyo caz orkestrası, 18.50 Türk müziği, 19.30 Ajans haberleri, 19.45 Müzik: Fasil heyeti, 20.15 Müzik: Cardas fûrtin operasından parçalar (Pl.), 20.45 Türk müziği, 21.15 Konuşma, 21.30 Müzik: Türk müzik birliği korosu, 22.10 Müzik: Seçilmiş tan-golar (Pl.), 22.30 Ajans haberleri; Kambyo - Nukut Borsası, Fiat, 22.50 Müzik: Cazband (Pl.), 23.25 Yarınki program, 23.30 Kapanış.

YENİ NEŞRİYAT

BALKANLAR

Balkan memleketlerinin tabii cihaz-larından, beşeri ve tarihî tekâmülle-rinden, ekonomik hayatlarından, strar-jinden, durumlarından, askeri kudret ve teşkilâtlarından bahsedilen ve resimler, haritalar, diyogram ve grafikleri iht-i-yay eyleyen bu 460 sahifelik eser Niyazi Erenbige tarafından yazılmış ve ku-lûp Kitabevi tarafından neşrolun-muştur.

YAVUZ SULTAN SELİM

Halifeler Diyarında

No. 25 Yazan : M. SAMİ KARAYEL

Yavuzun devrinde malî tabirat

Yirmi bin akçeden yüz bin ak-çeye kadar kayıtlı hasılatları olan dirlige zaamet, üç veya altı bin akçeden yirmi bin akçeye kadar olan dirlige de tımar denirdi.

Okuyucularımıza faydalı olur di-ye has, tımar, zaamet ve bunla-rın vazifeleri nelerden ibaret ol-duğunu yazdım.

Osmanlı tarihinde birçok isim-ler vardır ki bunlar, bugün bize yabancıdır. Bu sebeple okuyucu-larımı yormamak için bazı mühim şeyleri yazmak mecburiyetinde kalmıyorum. Zaten bunlar birer

vesaikî tarihiyedir ki, her Türkün bunları bilmesi lazımdır.

Meselâ; akçe, kese tabirler ge-çiyor. Bunları da okuyucularımın bilmesi zaruridir. Bilmiyenler o devirlerin malî kudretlerini öl-çemezler.

Meselâ, Yavuz Sultan Selim devrinin askeri ve malî teşkilâtı nı bilmek için bazı tabirâtı bil-mek gerektir.

Kese, eski zamanlarda kesele-rin derununda bulunan paranın miktarı altın ve gümüş olduğuna göre başka başka idi. Bu miktar,

melât bilûmum kese üzerine o -lurdu ve alışverişte de kese kul-lanılırdı.

Beş keseye aldım tabirleri ise kırk senedenberi işitilmeyiz oldu.

Hattâ ikinci Mahmut zamanın-da darbolunmuş olan metelik meş-kûkât kullanmağa başladıkdan sonra altlıklar ile beşlikler, yüz-lükler, yirmilikler, onluklar ise sa-yılmakta güçlük çekildiği için yir-milikten bin ve onluktan iki bin adedi bir keseye konulup öylece beş yüz kuruş üzerinden alınıp ve-rilirdi.

Akçe, Sultan Orhan Gazi zama-nında kesilen ilk Osmanlı sikkeli-sidir.

O zamana kadar dirhem ismi ve usulü kullanılırdı. Bu isim ile u-sul kaldırıldı ve Moğol hısanında beyaz sikkeler manasına olan akçe kelimesi kabul edildi.

Sultan Orhan zamanında kesilen akceler meyanında iki akçelik ve Sultan Fatih Mehmet zama-nında kesilenlerde de on akçelik sikkeler mevcuttu. Yavuz Sultan zamanında kesilen sikkeler on akçelik idi.

Evvelce, beylerbeyleri, vezirler bulundukları yerlerde sikkeler dardenedilerdi.

Osmanlı vezirleri şimdiki İngiliz hükümeti valii umumileri gibi bu-lundukları yerlerde icabında pa-ra dardenedilerdi.

Meselâ; beylerbeyi akçesi, kalp akçe, kızıl akçe, kırık akçe, akça namlarında bir takım mağşuş pa-ralar da olurdu.

Fatih Sultan Mehmet zamanına gelinceye kadar Osmanlı devleti altın sikkeler dardetmemişti. Fatih altın bastı.

Yavuz Sultan Selim, Tebrizi fethettikten sonra bastığı altınla-ra Selim Şah unvanını koymuş-tur.

Şimdi gelelim, Yavuz Sultan zamanındaki ordu teşkilâtına ve mevcuduna...

Muntazam askerler: On iki bin yeniçeri, otuz bin azap, yedi bin sipahi, beş bin silâhtar..

1800 Ulûfeciyanı yemin
1000 Gurebayı yemin
1800 Ulûfeciyanı yesar
800 Gurebayı yesar

Bu rakamlar muntazam asker-

lerin yekûnunu gösteriyor. Mec-muu elli dokuz bin kişidir. Bun-lardan başka:

40.000 Akıncı
14.000 Rumeli tımarlı ve zaamet
14.000 Anadolu tımarlı ve za-amet.

Bunlarla umum yekûn yüz yir-mi yedi bin kişidir.

Osmanlı imparatorluğunun Fa-tih Sultan Mehmet ve Yavuz Sul-tan Selim devirlerinde varidatı senevi şöyle idi:

Vergi, bağ, gümrük, madenler -den ve haraçpazar hükûmetler -den alınan varidat on milyon ku-ruş ediyordu.

O zamanki hesaba göre:

Dört akçe bir dirhem, üç dir -hem, bir altın dinar. Yüz yirmi akçe bir kuruş ve yahut bir ku-ruş on iki düka altını itibar kili-niyordu.

Şu halde senevi varidatı devlet yüz yirmi milyon düka altını e-di-yordu.

Görüldüğü ki, Yavuz Sultan devri devletin en kuvvetli ve ha-şmetli devirlerinden biridir.

Hazine para ile dolu idi. Kanu-

nî Süleymanın veziri İbrahim paşanın Almanya imparatoru Sarı ve Macar kralı Ferdinandın ek-le-lerini söylediği gibi:

— Yedikule ağzına kadar altınla doludur. Paraları koyacak yer bu-lamıyoruz.. Sizin vereceğiniz ve teklif ettiğiniz külliye para bi-zim bir vezirimizin hazinesini bi-le doldurmaz.

Hakkikaten, Yavuz zamanı bil-hassa Mısırın fethinden sonra alt-tın devri idi.

Yavuz Sultan, orduya intizam verdikten başka maliyeyi de dü-zeltmişti. Aynı zamanda bizzat divana rıyasat eder, halkı dinler, şikâyetleri teklîk eylerdi.

Sultan Selim eski divanhanede bizzat diyan eylevin padişah kul-larını, kullar da padişahını bilirdi.

Yavuzun umuridde ve tecrübeli dört veziri vardı ve her biri nice kereler sancak beyi, beylerbeyi ve devlet bebane ve sair din ve dev-lete lâzık hizmet görecek ve ulu-

desinden gelecek levazım görüp ahvali âleme vâkıf idiler.

(Devamı var)